Pieseň v romantizme

(5. roč.)

Tento školský rok sme si prešli nasledovné obdobia vo vývoji hudby. Skús ich pospájať s ich charakteristikou.

PRAVEK	vyvážená sústava hlasov, každý spieva dačo iné
STAROVEK	prevláda rytmus, hudba má signálnu a rituálnu funkciu
STREDOVEK	gregoriánsky chorál, trubadúri
RENESANCIA	v Egypte uznávali harfu, v grécku lýru
BAROK	jasnosť, jednoduchosť, zrozumiteľnosť v hudbe
KLASICIZMUS	polyfónia, vznik opery

Dnes si predstavíme ďalšie hudobné obdobia a to je romantizmus. Romantizmus datujeme do 19. storočia. Výraznou v skladbách sa stáva melódia, harmónia sa stáva zložitejšou- často sa používajú septakordy. Námety skladatelia čerpajú z ľudových piesní, bájí, povestí a literatúry. Najvýraznejšou sa v tomto období stáva programová hudba- hudba komponovaná na mimo hudobný námet (píšu skladby o tom, čo videli, zažili, o knihách atď...). Umelci už nie sú odkázaní na to, aby komponovali pre niekoho, kto im zaplatí, komponujú podľa vlastnej vôle, stávajú sa z nich celebrity- zarábajú si koncertami a učením. Vznikajú národné školy- ruská, česká národná hudba. Jedným z popredných hudobných útvarom v romantizme bola práve pieseň, dnes si predstavíme jej najvýznamnejších autorov v tomto období. Najznámejším bol Franz Schubert.

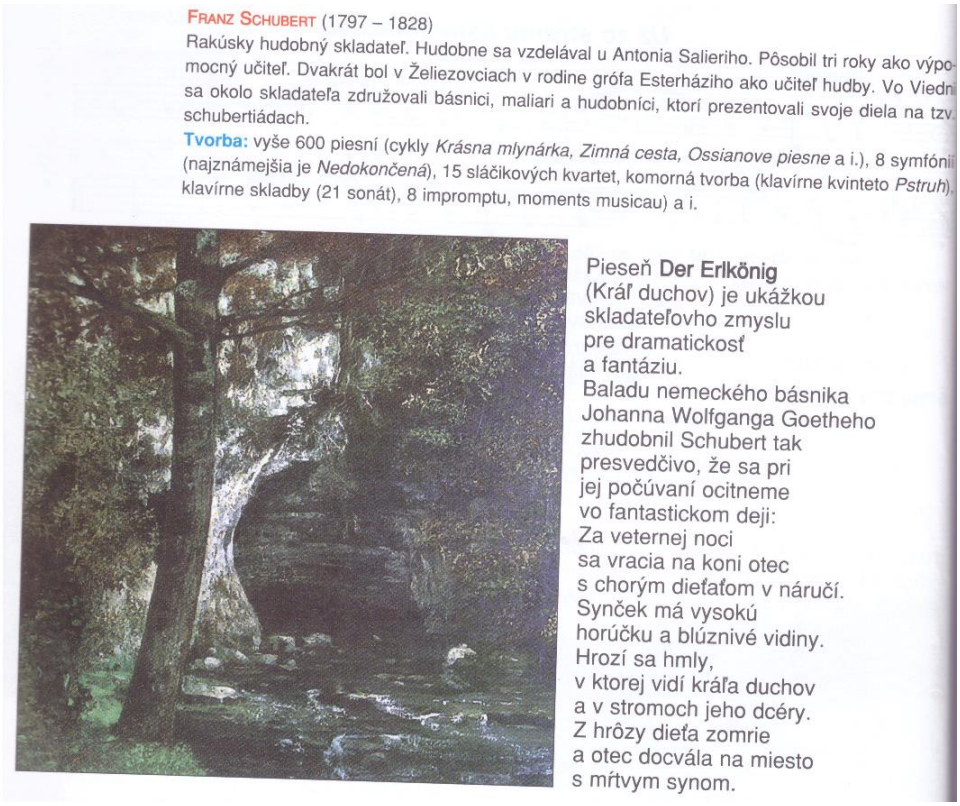

FRANZ SCHUBERT (1797 – 1828)

Rakúsky hudobný skladateľ. Hudobne sa vzdelával u Antonia Salieriho. Pôsobil tri roky ako výpomocný učiteľ. Dvakrát bol v Želiezovciach v rodine grófa Esterháziho ako učiteľ hudby. Vo Viedni sa okolo skladateľa združovali básnici, maliari a hudobníci, ktorí prezentovali svoje diela na tzv. schubertiádach.

Tvorba: vyše 600 piesní (cykly *Krásna mlynárka, Zimná cesta, Ossianove piesne* a i.), 8 symfónií (najznámejšia je *Nedokončená*), 15 sláčikových kvartet, komorná tvorba (klavírne kvinteto *Pstruh*), klavírne skladby (21 sonát), 8 impromptu, moments musicau) a i.

Pieseň **Der Erlkönig** (Kráľ duchov) je ukážkou skladateľovho zmyslu pre dramatickosť a fantáziu. Baladu nemeckého básnika Johanna Wolfganga Goetheho zhudobnil Schubert tak presvedčivo, že sa pri jej počúvaní ocitneme vo fantastickom deji:
Za veternej noci
sa vracia na koni otec
s chorým dieťaťom v náručí.
Synček má vysokú
horúčku a blúznivé vidiny.
Hrozí sa hmly,
v ktorej vidí kráľa duchov
a v stromoch jeho dcéry.
Z hrôzy dieťa zomrie
a otec docvála na miesto
s mŕtvym synom.

Vypočuj si hudobnú ukážku a odpovedz na otázky:
https://www.youtube.com/watch?v=JS91p-vmSf0
?Aká je nálada piesne?

? Aká zložka hudobnej reči (rytmus, tempo, melódia, tónina, dynamika) v klavírnom sprievode vyjadruje to, že sa otec so synom ponáhľajú?

Ďalšími autormi komponujúcimi piesne v romantizme sú:

Robert Schumann- klavírny virtuóz, napísal cyklus piesní Láska a život ženy
Felix Mendelsohn Bartholdy písal Piesne bez slov- skladby pre klavír podobné piesňam, v ktorých sa však nespieva a nemajú text.

https://www.youtube.com/results?search_query=bartholdy+song+withou+word+A+major
?Aká je nálada tejto piesne? Ak by ste boli textár, o čom by sa spievalo v text tejto piesne bez slov?

Aj na Slovensku v období romantizmu máme významného skladateľa umelých piesní.
Mikuláš Schneider Trnavský napísal cykly piesní:
Zo Srdca, Drobné kvety, Piesne o matke, Slzy a úsmevy. Mnohé z jeho piesní zľudoveli. Tiež je autorom jednotného katolíckeho spevníka.
Vypočujte si jeho pieseň *Keby som bol vtáčkom.*
https://www.youtube.com/watch?v=209iD29TOpw
Aký mužský hlas ju spieva?

Zopakujeme si aj paralelné- rovnobežné a rovnomenné stupnice.
Paralelné stupnice majú rovnaké predznamenanie- vždy je jedna dur a druhá mol, napríklad 0 krížikov a béčok C dur- a mol.
Rovnomenné stupnice majú rovnaké meno, tiež ej jedna dur a druhá mol Predznamenanie už majú iné. Napríklad C dur 0 krížikov, c mol 3 béčka, a mol 0 krížikov, A dur 3 krížiky.

Napíš v notách stupnicu Des dur a dis mol a k nim paralelné stupnice- tiež v notách.
Napíš v notách stupnice Es dur a h mol a k nim rovnomenné stupnice- tiež v notách- dokopy 8 stupníc.